

Μιχάλης Φυσεντζίδης

Επιφανείς
&
Διάσημοι

Έλληνες Ελευθεροτέκτονες

1800-2000

Τόμος Β΄

Εκδόσεις «ΒΟΓΙΑΤΖΗ»
Αθήνα 2009

Περιεχόμενα

Πρόλογος Α΄ τόμου	11
Πρόλογος Β΄ τόμου	13
Εισαγωγικό σημείωμα	15

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Από τη Λογοτεχνία και τη Διανόηση *(συνέχεια)*

Γεώργιος Αγγελόπουλος	17
Αδαμάντιος Αδαμαντίου	19
Κωνσταντίνος Αθανασιάδης	22
Γεώργιος Αναγνωστόπουλος	24
Παναγιώτης (Πάνος) Αναγνωστόπουλος	27
Γεώργιος Αποστολάκης	29
Αναστάσιος Αραβαντινός	31
Θεόδωρος Αφεντούλης	33
Θεόδωρος Βαρούνης	36
Θρασύβουλος Βλησίδης	38
Δημοσθένης Βουτυράς	42
Εμμανουήλ Γαλάνης	46
Σπυρίδων Γαλανός	49
Αχιλλεύς Γεωργαντάς	51
Αγησίλαος Γιαννόπουλος	53
Νικόλαος Γουναράκης	56
Νικόλαος Δαμασκηνός	60
Νικόλαος Δημαράς	63
Χαράλαμπος Διαπούλης	65
Χριστόφορος Δούκας	67
Ιωάννης Δρακόπουλος	68

Λεωνίδα Ζώης	71
Περικλής Θεοχάρης	74
Θεόφιλος Καΐρης	78
Δημήτριος Καλιτσουνάκης	85
Δημήτριος Καλογερόπουλος	90
Διονύσιος Καλογερόπουλος	92
Παναγιώτης Καλογερόπουλος	94
Φώτιος Καραπιπέρης	97
Σταύρος Κατράκης	99
Τριαντάφυλλος Κεραμιδάς	101
Παντελής Κοντογιάννης	103
Αναστάσιος Κοφινιώτης	105
Παναγιώτης Κρητικός	107
Βασίλειος (Βάσος) Κριμπάς	109
Γεώργιος Κυριακός	113
Κωνσταντίνος Κωστής	117
Αντώνιος Λοΐζος	120
Τάκης Μάρθας	123
Γεώργιος Μαριδάκης	125
Γεώργιος Ματθαίοπουλος	128
Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος (Φιραρής).....	131
Κωνσταντίνος Μελανίδης	135
Κωνσταντίνος (Κωστής) Μελισσαρόπουλος	136
Αντώνιος Μομφεράτος	141
Ανδρέας Μουστοξύδης	143
Στάμος Μπράνιανς	147
Αριστοτέλης Οικονόμου	151
Πέτρος Παπαγεωργίου	153
Δημήτριος Παππούλιας	156
Κυριάκος Πεζόπουλος	159
Μιχαήλ Πετζετάκης	162
Νικόλαος Πολυμενάκος.....	166
Λάμπρος Πορφύρας.....	167
Φραγκίσκος Πυλαρινός	171
Κωνσταντίνος Ράδος	175

Γεώργιος Ρεμούνδος	178
Μάρκος Ρενιέρης.....	180
Γεώργιος Σακελλαρίου.....	184
Μαρίνος Σιγούρος.....	187
Σταύρος Σκοπετέας.....	191
Γεώργιος Σοφιανόπουλος	193
Δημήτριος Συλλαιδόπουλος	194
Κωνσταντίνος Φαλτάιτς	196
Αλέξανδρος Φωτιάδης	202
Κωνσταντίνος (Κωστής) Χαριτάκης	205
Αναστάσιος Χαριτάντης.....	207
Ευτύχιος Χαρτ	208
Σταύρος Χορς	210
Κύπρος Χρυσάνθης	212

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Από την Εκκλησιαστική Ιεραρχία (συνέχεια)

Χερουβεΐμ Άννινος.....	219
Δωρόθεος Γ' (Ιωάννης Κοτταράς)	222
Χρυσόστομος Τσίτερ	226

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Από την Πολιτική και τη Διπλωματία (συνέχεια)

Κωνσταντίνος Αγγελόπουλος.....	233
Κωνσταντίνος Αλεξανδρής	236
Σπυρίδων Αραβαντινός	239
Δημήτριος Βρανόπουλος	241
Δημήτριος Δίγκας.....	243
Ιωάννης Δουρέντης	249
Κωνσταντίνος Έσολιν	251
Χρυσός Ευελπίδης	254
Ευγένιος Ζαλοκώστας	257
Αλέξανδρος Ζάννας	261
Δημήτριος Ζέπος	264
Εμμανουήλ Θεοτόκης	266

Ιωάννης-Βαπτιστής Θεοτόκης.....	268
Νικόλαος Θεοτόκης	270
Σπυρίδων Θεοτόκης	274
Ευθύμιος Κανελλόπουλος	277
Χρυσόστομος Καραπιπέρης.....	279
Εμμανουήλ (Μάνος) Καρζής	281
Γεώργιος Κατσαφάδος.....	283
Θεόδωρος Κιζάνης	287
Θεόδωρος Κολοκοτρώνης (Φαλέζ)	289
Γεώργιος Κοσμάς.....	294
Μιχαήλ Κύρκος	296
Χρήστος Λαδάς	300
Σπυρίδων Λοβέρδος.....	303
Δημήτριος Μαρσέλλος.....	307
Δημήτριος Μαυροκορδάτος	309
Δημήτριος Μαχάς	312
Ιπποκράτης Παπαβασιλείου	314
Νικόλαος Παπαδήμας	318
Κωνσταντίνος Παπαμιχαλόπουλος	321
Αμβρόσιος Πλυτάς.....	323
Δημήτριος Σκουζές	327
Νικόλαος Συμπαρούνης-Τρίκορφος	330
Σπυρίδων Τρικούπης	333
Παναγιώτης (Πάνος) Χατζηπάνος	335

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Πολιτειακά Αξιώματα και Τιτλούχοι

Πρίγκιπας Ανδρέας της Ελλάδος	341
Βασιλεύς των Ελλήνων Γεώργιος Β'	346
Δημήτριος Ροδοκανάκης (επίκτητος τίτλος «Πρίγκιπας»)	351
Πρίγκιπας Χριστόφορος της Ελλάδος	356

Πηγές εικόνων	359
Βιβλιογραφία	365

Πρόλογος Α' τόμου

Ο σκοπός συγγραφής αυτού του «βιογραφικού λεξικού» είναι να συμπληρώσει ένα μεγάλο κενό της Ελληνικής Τεκτονικής Βιβλιογραφίας, σχετικά με τη δράση εγνωσμένων και διακεκριμένων Ελευθεροτεκτόνων, που υπήρξαν επιφανή μέλη της ελληνικής κοινωνίας από το 1800 έως το 1950.

Συγγραφείς και Ποιητές, Καθηγητές Πανεπιστημίου και Ακαδημαϊκοί, Λόγιοι και Διπλωμάτες, Φιλόσοφοι και Ιεράρχες, Πολιτικοί Ηγέτες και Μεταρρυθμιστές κοινωνιών, συνθέτουν το μωσαϊκό όλων εκείνων, που άλλος λιγότερο κι άλλος περισσότερο, διεμόρφωσαν την ιστορία της Νεώτερης Ελλάδος σε ένα πολύ μεγάλο ποσοστό.

Όλες αυτές οι εξέχουσες προσωπικότητες, 75 τον αριθμό, που παρουσιάζονται ευθύνοπτα στο ανά χείρας έργο, υπήρξαν ενεργά μέλη τεκτονικών Στοών είτε στην Ελλάδα είτε σε χώρες του εξωτερικού. Η τεκτονική ιδιότητα των περισσότερων από αυτούς, προκύπτει από τα πρακτικά των μητρικών Στοών που ανήκαν, τα οποία τηρούσαν κατά τη διάρκεια των εργασιών. Ωστόσο, για ένα μικρότερο αριθμό, αν και ελλείπουν τα στοιχεία των επί μέρους Στοών (καταστράφηκαν μαζί με τα αρχεία της *Μεγάλης Στοάς της Ελλάδος* από τους Γερμανούς κατακτητές το 1941), επιβεβαιώνονται και τεκμηριώνονται από άλλα σχετικά τεκτονικά έγγραφα.

Για την επιλογή και παρουσίαση, ελήφθησαν υπό-

ψη ως κριτήρια, η αναγνώριση και απήχηση στη Δημόσια Γνώμη, ή/και το αξίωμα, καθώς επίσης και η δραστηριότητα ενός εκάστου εξ αυτών, ενώ η καταχώρηση έγινε κατ' απόλυτη αλφαβητική σειρά, και όχι χρονολογικά.

Οι βιογραφίες που ακολουθούν, παραθέτουν περιληπτικά στοιχεία του βίου και της δράσης τους, δυνάμενες όμως να παράσχουν στον αναγνώστη, μια όσο το δυνατόν πληρέστερη εικόνα, όμως ταυτόχρονα επιχειρείται η αντικειμενικότερη, κατά το ανθρώπινο δυνατόν, εξιστόρηση και καταγραφή.

Οφείλω ένα μεγάλο ευχαριστώ στο *Κέντρο Έρευνας Τεκτονισμού*, για την υποστήριξη αυτής της συγγραφικής προσπάθειας, που ανταποκρίθηκε θετικά στην πρόταση συνεργασίας μας, τόσο για το παρόν σύγγραμμα όσο και για τη δημοσίευση μίας σειράς έργων που θα ακολουθήσουν στο εγγύς μέλλον.

Ευχαριστώ επίσης όλους τους συντελεστές που συνέβαλαν στην ολοκλήρωση της έκδοσης και προσπάθησαν για την αρτιότητά της.

Μιχάλης Φυσεντζίδης

Οκτώβριος 2008

Πρόλογος Β΄ τόμου

Η μεγάλη υποδοχή που γνώρισε ο προηγούμενος τόμος από το αναγνωστικό κοινό -Τέκτονες και μη- στους πρώτους κιόλας μήνες της κυκλοφορίας του, τα θετικά σχόλια και γενικά η επιδοκιμασία του βιβλίου, είναι πλέον γεγονός και μας χαροποιεί ιδιαίτερα. Ταυτόχρονα, όμως, η έντονη ζήτηση του Β΄ τόμου μας υπαγορεύει την αυξημένη υποχρέωση ολοκλήρωσης του τρίτομου αυτού έργου σε όσο το δυνατόν συντομότερο διάστημα.

Κάποιες επισημάνσεις και καλοπροαίρετες παρατηρήσεις, ελήφθησαν σοβαρά υπόψη και καταγράφηκαν δεόντως.

Στον παρόντα Β΄ τόμο παρουσιάζονται συμπληρωματικά 112 βιογραφούμενοι διακεκριμένοι Τέκτονες από τον χώρο της Λογοτεχνίας, της Διανοήσεως, της Εκκλησιαστικής Ιεραρχίας, της Πολιτικής, της Διπλωματίας. Στην έρευνα αυτή εμφανίζονται, επίσης, Τέκτονες που κατείχαν Πολιτειακά Αξιώματα (μέλη της Βασιλικής Οικογένειας που βασίλευσαν στην Ελλάδα κατά διαστήματα από το 1832-1974) και Πριγκηπικούς τίτλους.

Οι περισσότεροι Τέκτονες όντας αξιόλογοι, σεμνοί με εθνική και πατριωτική συνείδηση αποδίδοντες τεράστια και σημαντική προσφορά προς την κοινωνία και προς την Πατρίδα, αφοσιωμένοι στο έργο τους, αγνόησαν παντελώς την προβολή τους και την υστεροφημία τους. Το γεγονός αυτό έχει ως αποτέλεσμα –που θα διαπιστώσει και ο αναγνώστης, ξε-

φυλλίζοντας το βιβλίο— για κάποιους από αυτούς, να μην βρίσκονται ολοκληρωμένα στοιχεία (δηλαδή, φτωχό αρχειακό φωτογραφικό υλικό και βιογραφικό) για τη ζωή και το έργο τους, παρά την επισταμένη και πολυετή έρευνά μας. Γεγονός, άλλωστε που προαναφέραμε στον πρόλογο του Α΄ τόμου, είναι πως χάθηκε πολύ μεγάλο αρχειακό υλικό της Μεγάλης Στοάς της Ελλάδος...

Ωστόσο, η προσπάθεια συνεχίζεται και θα συνεχίζεται με την ελπίδα ότι κάποια στιγμή στο μέλλον θα υπάρξει η δυνατότητα ανεύρεσης περισσότερων στοιχείων για τους ήδη συμπεριληφθέντες στο παρόν τρίτομο έργο και ευελπιστούμε να βρούμε και άλλες προσωπικότητες της Πολιτικής και Κοινωνικής μας ζωής που τυχόν υπήρξαν Ελευθεροτέκτονες. Σκοπός και στόχος μας, είναι να γίνει μία πιο ολοκληρωμένη επανέκδοση του έργου στο εγγύς μέλλον.

Έτσι, λοιπόν, στην παρούσα Έκδοση μερικά λήμματα, είναι περιληπτικά, ενώ από κάποια εκλείπει η φωτογραφική τεκμηρίωση. Αυτό βέβαια, σε καμμία περίπτωση δεν μειώνει έστω στο ελάχιστο την προσφορά του βιογραφούμενου προσώπου στον τομέα δράσης του.

Με την ευκαιρία έκδοσης και του Β΄ τόμου, θα ήθελα να ευχαριστήσω τις Εκδόσεις «Βογιατζή», για την τόσο επιμελημένη εκδοτική δουλειά που αποτυπώνεται καταφανώς στους δύο πρώτους τόμους.

Επίσης, την Εύη του «Βιβλιοθήρα» για τη διάθεση μεγάλου αριθμού συγγραφικών έργων, καθώς και όλους εκείνους που υποστήριξαν και στηρίζουν την ολοκλήρωση της έρευνας και τελικά τη συγγραφή του έργου.

Ακόμη, θέλω να ευχαριστήσω και όλους τους θερμούς αναγνώστες μας, οι οποίοι με τις παρατηρήσεις και τον καλοπροαίρετο σχολιασμό τους μας βοηθούν να βελτιώσουμε τις προσπάθειές μας στην παρούσα έρευνα.

Μιχάλης Φυσεντζίδης
Ιούνιος 2009

ΚΕΦΑΛΑΙΟ

1

Από τη Λογοτεχνία
και τη Διανόηση
(συνέχεια)

Γεώργιος Αγγελόπουλος

(1852-1935)

Νομομαθής, Καθηγητής Πανεπιστημίου και διαμορφωτής της διδασκαλίας του Δημοσίου Δικαίου στη χώρα μας.

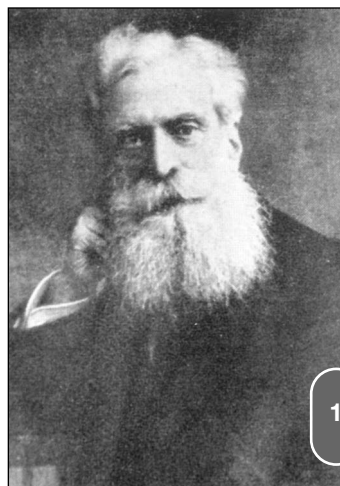
Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1853, όπου και ολοκλήρωσε τα εγκύκλια μαθήματα. Σπούδασε Νομικά στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και Πολιτικές Επιστήμες στο Παρίσι, στη Βιέννη και στην Αγγλία.

Επιστρέφοντας στην Ελλάδα, διορίστηκε αρχικά Υφηγητής (1880), Έκτακτος Καθηγητής (1887) και στη συνέχεια Τακτικός Καθηγητής του Διοικητικού Δικαίου στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών από το 1890 έως το 1923.

Χρημάτισε δε εκτός από Κοσμήτορας της Νομικής Σχολής (1892-93, 1901-02, 1908-09, 1910-11, 1920-21), και Συγκλητικός (1895-96, 1902-08) δύο φορές αλληλοδιαδόχως Αντιπρύτανης και Πρύτανης του Πανεπιστημίου (1917-18 και 1919-20).

Απεχώρησε από το Πανεπιστήμιο το 1923 λόγω ορίου ηλικίας, λαμβάνοντας τον τίτλο του Επίτιμου Καθηγητή.

Διετέλεσε, επίσης, Καθηγητής του Διοικητικού Δικαίου και της Πολιτικής Οικονομίας στη Σχολή των Βιομηχάνων Τεχνών¹ (1902-05), ενώ δίδαξε για δύο χρόνια (1883-85) στη Στρατιωτική Σχολή Ευελπί-

Ο Γεώργιος Αγγελόπουλος.

1. Σχολή των Βιομηχάνων Τεχνών: Πρόδρομη μορφή του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου.

2

*Το Πανεπιστήμιο Αθηνών στα μέσα του 19ου αιώνα.
(Έργο του Δανού Αρχιτέκτονα Χριστιανού Χάνσεν).*

δων τα μαθήματα: Στρατιωτικό Ποινικό Δίκαιο και Διεθνές Δίκαιο, και στη Σχολή Υπαξιωματικών (1888) το μάθημα της Πολιτικής Οικονομίας.

Σπουδαιότερα από τα έργα που δημοσίευσε είναι: *Συλλογή εκ των γραφέντων και παραδοθέντων περί τον Οικουμενικού Πατριάρχου Γρηγορίου Ε΄* (1863), *Περί τοπικής Διοικήσεως εν συγκρίσει προς την εν Γαλλία και Αγγλία* (1879), *Γενικαί Αρχαί του Κράτους υπό Βλούντολη* (μετάφραση από την Γ΄ γερμανική έκδοση, τόμος Α΄, 1882), *Μαθήματα Στρατιωτικού Ποινικού Δικαίου* (1884), *Στρατιωτικόν Σύστημα των κυριότερων της Ευρώπης κρατών* (μετάφραση από ανέκδοτο γαλλικό σύγγραμμα, 1884), *Σύστημα Διοικητικού Δικαίου* (1886-1892), *Λόγοι Πανεπιστημιακοί* (1897), *Περί της εννοίας Λαού και Έθνους* (“*Παρνασσός*”, 1898), *Περί της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως κατά την Ελληνικήν Επανάστασιν* (1909), *Έκθεσις των πεπραγμένων επί τε της πρώτης και της δευτέρας αυτού Προτανείας* (1931) κ.ά.

Μετέφρασε, επίσης, πολλά νομικά συγγράμματα και δημοσίευσε μεγάλο αριθμό μελετών και επιστημονικών άρθρων κυρίως αναφερόμενα: στο Διοικητικό και Συνταγματικό Δίκαιο, τη Δημοσιονομία και Πολιτική Οικονομία σε Εγκυκλοπαιδικά Λεξικά, εφημερίδες και περιοδικά.

Υπήρξε μέλος της Στοάς **Πυθαγόρας**² από τον Νοέμβριο του 1883. Πέθανε στην Αθήνα το 1935, σε ηλικία 83 ετών.

2. **Στοά Πυθαγόρας:** Μία από τις αρχαιότερες Στοές στην Ελλάδα. Ιδρύθηκε το 1881 στην Αθήνα. Από μέλη της εν λόγω Στοάς, δημιουργήθηκε η Στοά Αθηνά. Σήμερα τελεί υπό την Αιγίδα της Μεγάλης Στοάς της Ελλάδος με αύξοντα αριθμό 8.

Αδαμάντιος Αδαμαντίου

(1875-1937)

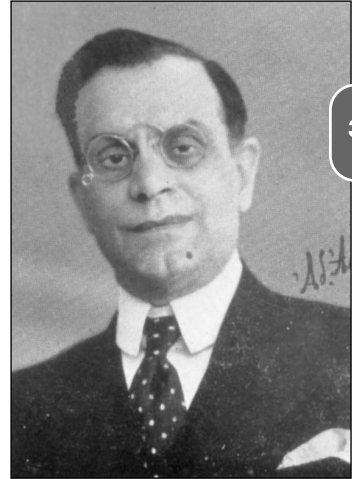
Βυζαντινολόγος, Καθηγητής Πανεπιστημίου και ένας εκ των πρωτοπόρων της επιστημονικής μελέτης και έρευνας του Βυζαντινού πολιτισμού.

Γεννήθηκε το 1875 στην Αθήνα και φοίτησε στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Μετά την αποφοίτησή του διορίστηκε αρχικά Σχολάρχης στην Ερμούπολη και στη συνέχεια Καθηγητής και Διευθυντής στην Ελληνική Σχολή του Ταιγιανίου της Ρωσίας.

Κατά την παραμονή του εκεί, έγινε τακτικός μελετητής των σπουδαιών βιβλιοθηκών και μουσείων της Μόσχας και της Πετρούπολης.

Το 1900 συνέχισε περαιτέρω σπουδές με κρατική υποτροφία στην περίφημη Ecole Normale Supérieure του Παρισιού. Είχε Καθηγητές τους επιφανέστερους Γάλλους Βυζαντινολόγους και Ιστορικούς λαμβάνοντας ειδίκευση στη Βυζαντινή Αρχαιολογία και Τέχνη.

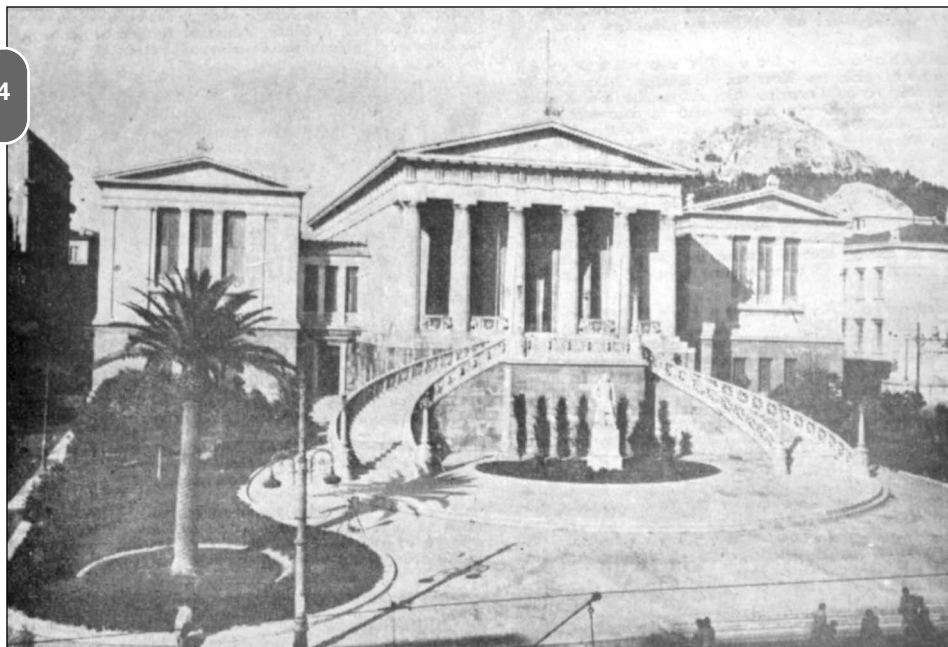
Επιστρέφοντας στην Ελλάδα με τις ειδικές πλέον γνώσεις που κατείχε, ανέλαβε τη θέση του Επιμελητού³ της Εθνικής Βιβλιοθήκης και του Εφόρου Αρχαιοτήτων του Χριστιανικού και Μεσαιωνικού Ελληνισμού

3

*Αδαμάντιος Αδαμαντίου.
Βυζαντινολόγος και
Πανεπιστημιακός.*

3. Με την ιδιότητα αυτή ο Αδαμαντίου συμμετείχε μαζί με άλλους συνεργάτες του στη συντήρηση των Βυζαντινών μνημείων της Θεσσαλονίκης, της Σπάρτης, του Μυστρά, των Μετεώρων και του Δαφνίου.

Η Εθνική Βιβλιοθήκη.

(1908). Τέσσερα χρόνια αργότερα (1912) κατέλαβε τη νεοϊδρυθείσα θέση του Καθηγητή της Βυζαντινής Τέχνης και του Βυζαντινού Πολιτισμού στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, θέση που διατήρησε έως τον θάνατό του.

Διετέλεσε, επίσης, Διευθυντής του Βυζαντινού Μουσείου από το 1912 έως το 1923.

Η πρώτη του «συγγραφική δουλειά» έγινε όντας ακόμη φοιτητής και αφορούσε μελέτη με τίτλο: *Τοπογραφία της εν Σαλαμίני Ναυμαχίας*, την οποία αργότερα υπέβαλε ως Διδακτορική Διατριβή, ενώ κατά τη διάρκεια των σπουδών του στη Γαλλία, έγραψε το *Ιμπέρριος και Μαργαρώνα*, ένα από τα σημαντικότερα ανέκδοτα έργα του στη γαλλική γλώσσα.

Σε συνεργασία με τον Καθηγητή Σπυρίδωνα Λάμπρο⁴ συνέταξε κατάλογο με τα χειρόγραφα όλων των Μονών του Αγίου Όρους.

4. **Σπυρίδων Λάμπρος (1851-1919):** Ιστορικός, Καθηγητής της Ελληνικής Ιστορίας και της Παλαιογραφίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, Εκδότης του ιστορικού περιοδικού “*Νέος Ελληνισμός*” και Πρωθυπουργός της Ελλάδος.

Κυριότερα από τα έργα του είναι: *Η Βυζαντινή Θεσσαλονίκη* (1914), *Ο Μέγας Κωνσταντίνος* (1933), *Ιουλιανός ο Παραβάτης* (1933) κ.ά.

Το 1926 δημοσίευσε μία άλλη σημαντική εργασία (δίτομο σύγγραμμα) που αφορούσε τον Αλεξανδρινό Ελληνισμό και το ίδιο έτος μετέφρασε το έργο του Ντεσάρμ: *Μυθολογία της Αρχαίας Ελλάδος*.

Δημοσίευσε, επίσης, μεγάλο αριθμό ποικίλων μελετών γύρω από θέματα Φιλολογίας, Ιστορίας, Λαογραφίας και Τέχνης. Συνεργάστηκε με τα σημαντικότερα επιστημονικά περιοδικά της εποχής του (*“Παρνασσός”*, *“Παναθήναια”*, *“Δελτίον Ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρείας”*, *“Βυζαντινά Χρονικά”*, *“Λαογραφία”* κ.λπ.) και εφημερίδες, ενώ μελέτες σχετικά με την έρευνα και συντήρηση μεσαιωνικών μνημείων της Ελλάδος βρίσκονται στα *Πρακτικά της Ακαδημίας Αθηνών*, αλλά και στα *Πρακτικά της Αρχαιολογικής Εταιρείας*.

Από την πλούσια αρθρογραφία του στα ανωτέρω Περιοδικά ενδεικτικά αναφέρουμε: «Όρχησις παρά τοις παλαιούς» (Περιοδικό *“Παρνασσός”*, 1894), «Τηνιακά παραμύθια» (*“Δελτίον της Ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρείας”*, 1897), το βραβευμένο από τη Γαλλική Ακαδημία «Χρονικά του Μορέως» (*“Δελτίον της Ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρείας”*, 1906), «Αι παραδόσεις εν τη Χριστιανική εικονογραφία και Αγνείας Πείρα» (Περιοδικό *“Λαογραφία”*, 1910) βραβείο Ακαδημίας Μονάχου, «Διονυσίου του εκ Φουρνά ερμηνεία της Ζωγραφικής» (Περιοδικό *“Λαογραφία”*, 1910).

Παράλληλα, συνέβαλε ουσιαστικά στην αναβάθμιση του ελληνικού διδακτικού βιβλίου, αφού μεταξύ του 1920 και του 1934 εκδόθηκαν για πρώτη φορά στην Ελλάδα, συγγράμματα του Αδαμαντίου σχετικά με την Ιστορία Πολιτισμού Αρχαίας, Ρωμαϊκής, Βυζαντινής και Νεώτερης Ελλάδος που απευθύνονταν σε μαθητές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Η Στοά στην οποία μυήθηκε ήταν στην Αθήνα με την επωνυμία **Σκευδέρμπεης**.⁵

Πέθανε το 1937 στην Αθήνα.

5. **Στοά Σκευδέρμπεης**: Υπ' αριθ. 31. Ιδρύθηκε στην Αθήνα το 1900 και τελεί υπό την αιγίδα της Μεγάλης Στοάς της Ελλάδος.

Κωνσταντίνος Αθανασιάδης (1898-1971)

Στατιστικολόγος, Καθηγητής Πανεπιστημίου, από τους θεμελιωτές της επιστημονικής ανάπτυξης της Στατιστικής στην Ελλάδα.

Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1898. Μετά την ολοκλήρωση των εγκυκλίων μαθημάτων, σπούδασε Μαθηματικά στην Ανωτάτη Σχολή Οικονομικών και Εμπορικών Επιστημών (ΑΣΟΕΕ) και στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Η επαγγελματική του σταδιοδρομία ξεκίνησε το 1919, υπηρετώντας ως Αξιωματικός του Πολεμικού Ναυτικού (Οικονομικό κλάδο), ενώ παράλληλα έγινε Καθηγητής στη Σχολή Ναυτικών Δοκίμων (1929), διδάσκοντας Ναυτική Ιστορία.

Δίδαξε, επίσης, το μάθημα της Στατιστικής στο Σχολείο Εφαρμογής Επιμελητείας του Στρατού.

Αποστρατεύτηκε από το Ναυτικό το 1947 με τον βαθμό του Πλοιάρχου και ανέλαβε τη θέση του Διευθυντού στον Ελληνικό Ερυθρό Σταυρό (ΕΕΣ).⁶

Το 1956 εκλέχθηκε Καθηγητής στην Έδρα της Στατιστικής στην ΑΣΟΕΕ, θέση στην οποία παρέμεινε μέχρι το 1968, οπότε

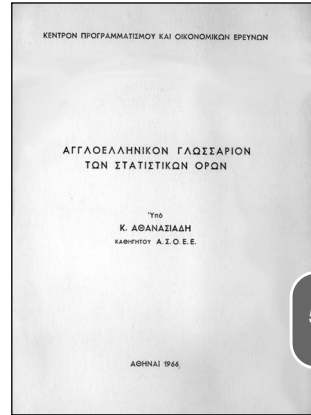
6. **Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός (ΕΕΣ):** Ιδρύθηκε το 1877 και αποτελεί τον μεγαλύτερο μη Κυβερνητικό Οργανισμό στην Ελλάδα. Στηρίζεται στην εθελοντική δράση και κινητοποίηση των πολιτών και έχει να επιδείξει πλούσια κοινωνική προσφορά.

και απεχώρησε από την ενεργό υπηρεσία. Το ίδιο έτος του απενεμήθη ο τίτλος του Ομότιμου⁷ Καθηγητή, τιμητική διάκριση που διατήρησε μέχρι τον θάνατό του, τρία χρόνια αργότερα (πέθανε στη γενέτειρά του, το 1971).

Έργα του: *Η καμπύλη των εισοδημάτων* (1932), *Περί οικονομικών δεικτών ή τιμαρίθμων* (1936), *Στοιχεία Οικονομετρίας* (1954), *Στατιστική* (1957), *Τα μαθηματικά υποδείγματα εις την Οικονομικήν* (1959), *Ασκήσεις λελυμένας Στατιστικής* (1961).

Εκτός από τα παραπάνω, έγραψε πολλά χειρίδια για τους φοιτητές του, καθώς επίσης και το πρώτο *Αγγλοελληνικόν Γλωσσάριον των Στατιστικών Όρων*.

Υπήρξε μέλος της Στοάς *Μέλης*⁸ στην Αθήνα.

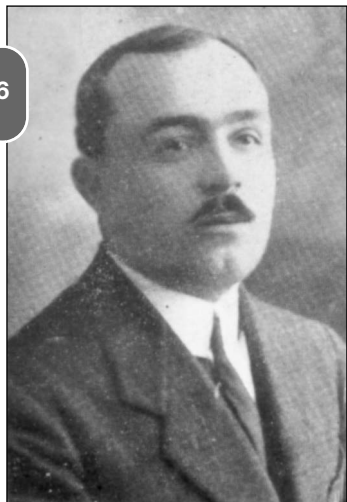

Το πρώτο Αγγλοελληνικό Λεξικό Στατιστικών Όρων που εξεδόθη στην Ελλάδα.

7. **Ομότιμος Καθηγητής:** Τιμητικός τίτλος που απονέμεται από τη Σύγκλητο του Πανεπιστημίου, κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις σε Καθηγητές Πανεπιστημίου, που αποχωρούν λόγω ορίου ηλικίας.
8. **Στοά Μέλης:** Ιδρύθηκε στη Σύμρνη της Ιωνίας το 1867, ήταν ξενόγλωσση αρχικά (εργαζόταν στη Γαλλική γλώσσα) και τελούσε υπό την αιγίδα της *Μεγάλης Στοάς της Γαλλίας*. Από τα μέλη της ιδρύθηκε το 1919 η *Στοά Ιωνία*. Μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή, εγκαταστάθηκε στην Αθήνα και το 1928 εντάχθηκε επίσημα στη διοικητική δομή της *Μεγάλης Ανατολής της Ελλάδος* λαμβάνοντας τον αριθμό 76. Σημαντικό έργο της Στοάς είναι η ίδρυση και εποπτεία (ξεκίνησαν το 1935 και λειτούργησαν για περισσότερα από 20 χρόνια) 19 εξεταζίων νυχτερινών σχολών σε διάφορες περιοχές της Αθήνας, όπως Δάφνη, Κολωνός, Υμητός, Πετρούπολη, Αγία Βαρβάρα, Περιστερί και αλλού, στα οποία φοιτούσαν εργαζόμενοι και άποροι νέοι [Μιχάλης Φυσεντζίδης, *Η Παγκόσμια διάρθρωση του Τεκτονισμού*, «Παράρτημα», Εκδόσεις Αλκυών, 2007, σ. 219].

Γεώργιος Αναγνωστόπουλος (1884-1936)

6

Ο Ηπειρώτης Γλωσσολόγος
Γεώργιος Αναγνωστόπουλος.

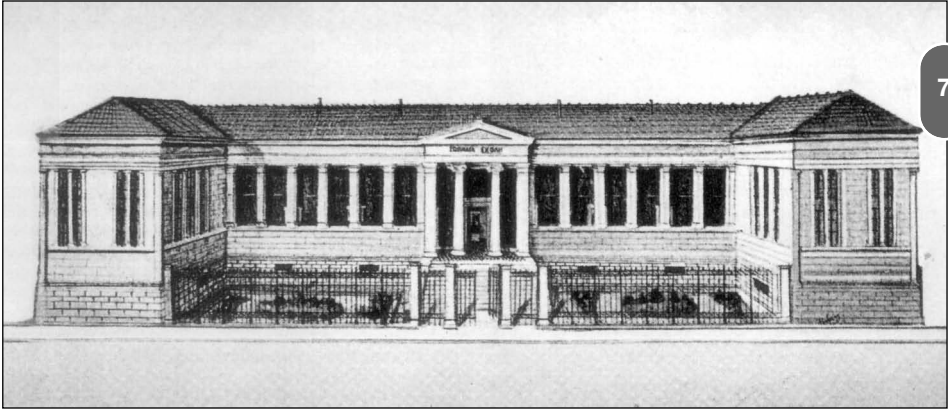
Γλωσσολόγος, Καθηγητής Πανεπιστημίου, εγγονός του Μιχαήλ Αναγνωστόπουλου.⁹

Γεννήθηκε στην Ήπειρο (Πάπιγκο-Ζαγορίου) το 1884 και πέθανε στην Αθήνα το 1936. Τέλειωσε τις βασικές του σπουδές στη Ζωσιμαία Σχολή Ιωαννίνων¹⁰ και στη συνέχεια ήρθε στην Αθήνα, όπου και εγκαταστάθηκε μόνιμα. Φοίτησε στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και ειδικεύθηκε στον κλάδο της Γλωσσολογίας στο Πανεπιστήμιο της Σορβόνης και στην Ecole des Hautes Etudes στο Παρίσι, καθώς επίσης και στο Πανεπιστήμιο της Βασιλείας.

Μετά το πέρας των σπουδών του, διορίστηκε Καθηγητής σε Γυμνάσιο της Θεσσαλονίκης· εν συνεχεία μεταβαίνει στην Κύπρο και εργάζεται ως Γυμνασιάρχης στο Παγκύπριο Γυμνάσιο της Λευκωσίας. Την ίδια περίοδο αναλαμβάνει –ως συντάκτης– την εκπόνηση του *Ιστορικού Λεξικού της Ελληνικής Γλώσσας* για μία πενταετία (1921-26).

Το 1927 εκλέγεται Τακτικός Καθηγητής της Γλωσσολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθη-

9. **Μιχαήλ Αναγνωστόπουλος (1837-1906):** Φιλολόγος, Δημοσιογράφος, διάσημος Ειδικός Εκπαιδευτής Κωφαλάλων και Τυφλών, και Εθνικός Ευεργέτης. Διετέλεσε Αρχισυντάκτης της εφημερίδας «*Εθνοφύλαξ*» και ιδρυτής της πρώτης Βιβλιοθήκης και του πρώτου Νηπιαγωγείου για τυφλούς στον κόσμο.
10. **Ζωσιμαία Σχολή Ιωαννίνων:** Ιδρύθηκε το 1928 με δαπάνες των έξι εμπόρων και εθνικών ευεργετών, αδελφών Ζωσιμά και υπήρξε ένα από τα σημαντικότερα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα του Ελληνισμού. Από το 1913, υπάγεται στο Υπουργείο Παιδείας και λειτουργεί ως Πρότυπο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα.

7

Η «Ζωσιμαία Σχολή» στα Ιωάννινα.

νών, αναλαμβάνοντας την Πανεπιστημιακή Έδρα, ως διάδοχος του Καθηγητή Γεωργίου Χατζιδάκι (ιδρυτή της Γλωσσολογικής επιστήμης στην Ελλάδα).

Ο Αναγνωστόπουλος εφάρμοσε την ιστορικο-συγκριτική μεθοδολογία ανάλυσης (Historical-Comparative Analysis) των γλωσσικών φαινομένων και υποστήριξε θερμά τη στενή σχέση Γλωσσολογίας και Φιλολογίας.

Η θεματολογία του έργου του αφορά κυρίως διαλέκτους της αρχαίας και νέας ελληνικής, θέματα δομής της γλώσσας, ετυμολογίας και λεξικογραφίας.

Τα σημαντικότερα από τα έργα του: *Περί του δυναμικού τονισμού εν τω ιδιώματι του Ζαγορίου* (1915), *Περί της γλώσσης των κωμωδιών του Αριστοφάνους* (1924), *Ιστορία των Αρχαίων Διαλέκτων* (1924), *Σύντομος Ιστορία των Γλωσσικών Μελετών* (1927), *Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας* (1931).

Δημοσίευσε, επίσης, πολλά άρθρα και πραγματείες σε επιστημονικά περιοδικά αλλά και εφημερίδες, όπως: «Συμβολή πρώτη εις την ιστορίαν της ελληνικής γλώσσης. Περί άρθρου» (Περιοδικό “*Αθηνά*”), «Η λατινική γλώσσα, Η ελληνική κατά τους Αλεξανδρινούς και Ρωμαϊκούς χρόνους, τα Νεοελληνικά Ανδρωνυμικά» (περιοδικό “*Λαογραφία*”), «Περί της γλωσσικής επιδράσεως της Βενετίας εις τας υπ’ αυτής καταληφθείσας χώρας» και «Εισαγωγή εις την Νεοελληνικήν Διαλεκτολογίαν» (“*Επετηρίς Βυζαντινών Σπουδών*”), «Ετυμολογικά» (περιοδικό “*Αθηνά*”), «Περί της κλίσεως των ονομάτων και αντωνυμιών εις το ιδίωμα του Ζαγορίου» και

«Περί του ρήματος εν τη εν Ηπείρω ομιλουμένη» (περιοδικό “*Αθηνά*”), «Μικρά συμβολή εις την μελέτην της Κυπριας διαλέκτου» (“*Λεξικογραφικόν Αρχεῖον*”) κ.ά.

Ίδρυσε το Γλωσσολογικό Σπουδαστήριον και υπήρξε ιδρυτικό μέλος των περιοδικών “*Κυπριακά Χρονικά*” και “*Ηπειρωτικά Χρονικά*”.

Διετέλεσε συνεργάτης της *Μεγάλης Ελληνικής Εγκυκλοπαίδειας*, στην οποία δημοσίευσε άρθρα για την «τσακωνική διάλεκτο», τη γραμματική, την ορθογραφία, τη σύνταξη της ελληνικής αλλά και της λατινικής γλώσσας.

Υπήρξε ενεργό μέλος της Στοάς **Φίλιππος**¹¹ Θεσσαλονίκης από τον Μάρτιο του 1918. Όταν έπαψε να δραστηριοποιείται η Στοά τον αναγόρευσε Επίτιμο Μέλος.

11. **Στοά Φίλιππος**: Με ημερομηνία ιδρυτικού διπλώματος 1907 και έδρα τη Θεσσαλονίκη, συνεχίζει να λειτουργεί μέχρι σήμερα υπό την αιγίδα της *Μεγάλης Στοάς της Ελλάδος*.